

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT TO‘QIMACHILIK VA YENGIL SANOAT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

(OTM rektori)

2025 yil «08» 08

**OPERATSION MENEJMENT
FANINING O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta‘lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta‘lim yo‘nalishi: 60410800 – Menejment

Toshkent 2025

Fan/modul kodi OPEMAN6		Semestr 4	ECTS-kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek, rus		Haftadagi dars soatlari 4
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Operatsion menejment	60	90	150
2.	<p>I.Fanning mazmuni:</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga jahon miqyosidagi ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida biznes operatsiyalar va jarayonlarni samarasini ta'minlashning bazaviy konsepsiya va uslublari bo'yicha bilim, malaka va ko'nikmalarni shakllantirish.</p> <p>Fanni vazifasi – ishlab chiqarish jarayonida xarajatlarni aniqlash va optimallashtirish yo'llarini izlash, ishlab chiqarishda operatsion resurslardan samarali foydalanish asosida iste'molchiga yo'naltirilganlikni ta'minlash, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida yuqori sifatga erishish asosida qo'shimcha qiymat yaratishni taminlash, korxonalarni samarali boshqarishda operatsion menejmentning, 5 P, AVS tahlil, Balansed SSoresarv, TQM, RPM, LT samarali konsepsiyalarini tatbiq etish va foydalanishning o'ziga xos jihatlarini o'rgatishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Operatsion menejmentning mohiyati</p> <p>Operatsion menejment fanining predmeti va vazifalari. Dunyo miqyosidagi kompaniyalarda operatsion menejment va operatsion qiymat tahlili. Operatsion qiymat tizimi afzalliklari. Operatsiyalar haqidagi axborotlar. Xizmatlar doirasida operatsion qiymat tahlili. Operatsion qiymat tizimi.</p> <p>2-mavzu. Kompaniyaning operatsion strategiyasi</p> <p>Operatsion strategiyaning dolzarbligi. Ishlab chiqarishni boshqarishda operatsiyalarni o'rni. Ishlab chiqarish turlari. Xizmat ko'rsatish va ishlab chiqarish turlari. Ishlab chiqarishda operatsiyalarni samarali shakllantirish asoslari. Operatsiyalarni va ishlab chiqarishni modernizatsiyalash,</p>			

takomillashtirish. Operatsiyalarni boshqarishning tizimli tahlili va operatsiyalarning tasnifi. Operatsion funktsiya. Operatsion tizim. Operatsiyalarni boshqarish tamoyillari. Operatsiya tizimlari turlari. Iqtisodiy g'oyani joriy etishda korxonalar resurslarini tashkil etish operatsiyalari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida korxonaning tashkiliy tuzilishini aniqlashdagi operatsiyalar. Operatsion boshqa tizimiga kompleks yondashish.

3-mavzu. Servis strategiyasi

Ishlab chiqarishda, xizmat ko'rsatishda mahsulot va jarayonlarni loyihalashtirish. Korxonani boshqarish, korxonalar buyumlarini va xodimlarni boshqarish. Servis strategiyasi. AVS tahlili va mohiyati. Kompaniya transformatsiyasi. Mehnat resurslariga bo'lgan talabni rejalashtirish. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida operatsion boshqarishning zamonaviy usullari.

4-mavzu. Mahsulot va xizmat innovatsiyasini boshqarish

Mahsulot va xizmat innovatsiyasi. Mahsulot va xizmat innovatsiyasining strategik roli. Mahsulot va xizmat innovatsiyasining bosqichlari. Mahsulot va xizmat innovatsiyasi resurslar bilan ta'minlanishi.

5-mavzu. Yangi konsepsiyasining realizatsiya jarayoni

Yangi tizimni joriy qilish loyihasi. Ko'rsatkichlarning balanslangan tizimi. Biznes samaradorligini oshirish omillari baholash. Korporatsiya samaradorligi monitoringi. Samaradorlikning uzluksiz monitoringi.

6-mavzu. Operatsiyalarni loyihalashtirish

Mahsulot va xizmatlarni loyihalashtirish. Xizmatlar ishlab chiqarishning xususiyatlari. Ishlab chiqarish jarayonlarining dolzarbligi va xususiyatlari. Loyihalashtirish jarayoni. Loyihaning matrits tuzilishi. Matrits loyihasi.

ABS xarajatlar. Operatsiyaning matematik modeli. Tasvirlangan hodisaning mohiyati. Samaradorligining maqsad funksiyasi. Operatsiyani o'rganishda masalaning umumiy operatsiyalarni tadqiq qilish masalasi modelining metodologiyasi. Maqsad funksiyaning ularning o'zgaruvchan omillari (yechim elementlari). Optimallashtirish masalalari.

7-mavzu. Sifatni boshqarish va benchmarking

Boshqaruvni standartlashtirish bo'yicha yagona tizim. ISO 9000 Xalqaro standartlari. ISO 9000:2000 standarti asosida kompaniyani baholash modeli. Mijozga yo'naltirilgan kompaniya. Rahbariyatning

yetakchi roli. Ishchilarni jalb qilish. Jarayonli yondashuv. Boshqaruvga tizimli yondashuv. Doimiy yaxshilanish. Faktlarga asoslangan qarorlar qabul qilishga yondashuv. Vositachilar bilan o'zaro manfaatli munosabatlar.

8-mavzu. Faoliyat takomillashuvi modeli

ISO 9004 standartining kompaniyaning o'zini-o'zi baholash modelidagi etaloni. Ko'rsatkichlarning balanslangan tizimi. Kompaniyaning o'z-o'zini baholashi. Tekstil korxonalarida etalonini ishlab chiqish. Etalonning asosiy xususiyatlari. Etalonning tayanch ko'rsatkichlari. "Shest sig'm" sifat boshqaruvi metodikasi.

9-mavzu. Prognozlashtirish va rejalashtirish

Prognozlashtirish. Rejalashtirish. Korporatsiya bo'limi rejasi. Korporatsiyaning bosh maqsadli rejalari. Strategik maqsadlar. Tezkor rejalalar. Natijaning umumiy firma rejasi va moliyaviy reja. Ishlab chiqarish quvvatlarini rejalashtirish.

10-mavzu. Qiymat yaratish zanjirini boshqarish

Qiymatni yetkazib berish zanjiridagi o'zaro ta'sir. Qo'shimcha qiymat yaratish. Qiymatlar zanjirini o'rnatish. Firmaning ta'sirchanligi. Yangi turdagi kompaniyalarning xususiyatlari. Qiymat yaratish zanjirini loyihalashtirish. Qiymat yaratish zanjirini boshqarish. Mijozlarga orientatsiya (yo'naltirilganlik). Tovar va xizmatlar yetkazib berish zanjirini takomillashtirish.

11-mavzu. Operatsion menejmentda jarayonlarni boshqarish

Jarayonlarni boshqarish mohiyati. Jarayonlarni boshqarish va kompaniya mijozlarining yo'nalishi. Jarayonlarni boshqarishning afzalliklari. Amaliyotda jarayonlarni boshqarish. Muammolarning kross-funksional qarorlari. Jarayonlarni tasvirlash va boshqarish.

12-mavzu. Biznes-jarayonlar reinjiningi bosqichlarini tahlil qilish

Biznes-jarayonlar reinjiningi loyihasi asosiy bosqichlari. BPR loyihalardagi resurslarni ajratish. Jarayonlarni tushunish. Jarayonlarni strategik boshqaruvi. Mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqarish strategiyasini ishlab chiqarishda jarayonlarni boshqarish. Operatsiyalarni taktik va operativ boshqaruvi. Zahiralarini boshqarish va ishlab chiqarish tizimida JIT. JIT tizimi va uning mohiyati. Mehnat unumdorligining Yapon yondashuvi. Kanban. JIT tizimi Shimoliy amerika varianti. Total Quality Management. JIT tizimi talablari. Xizmat ko'rsatish sohasida JIT. Yaponiya korporatsiyalari «Nissan» va «Toyota»da ishlab chiqarish tizimlari. Yaponiya va Amerika

kompaniyalarida ishlab chiqarish tizimlarinig o'ziga xos xususiyatlari.

13-mavzu. Jarayonni tasvirlash

Kompaniya faoliyatining korporativ modeli haqida holatini ishlab chiqish va modellashtirish. To'qimachilik korxonasiining referent modeli. Modellashtirishning korporativ standartlari. Kompaniyaning to'liq funksional modeli tasvirini qurish.

14-mavzu. Modellashtirish tamoyillari

Majmuaviy model strukturasi. Modelni retsenziyalash muolajasi. Modelning kelishuv muolajasi. Modeldan foydalanish. Metodologik va intellektual ta'minotni shakllantirish. Modelning muvofiqligi nazorati. Biznes jarayonlarni maqbullashtirish. Modelni o'zgartirish muolajalari. Biznes jarayonlarni avtomatlashtirish.

15-mavzu. Jarayonlar xaritasini yaratish.

Jarayonlar xaritasini haqida tushuncha. Jarayonlarning tuzilmaviy tahlili. Jarayon ma'lumotnomasi. Jarayon va operatsiyalarni takomillashtirish tamoyillari. Jarayonlarni uzluksiz yaxshilash. Injiniroing, reijiniroing va jarayonlarni uzluksiz yaxshilash. Yangi jarayonni ishlab chiqish. Jarayonlarni yaxshilash tamoyillari

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Operatsion menejmentning mohiyati
2. Kompaniyaning operatsion strategiyasi
3. Servis strategiyasi
4. Samaradorlikning tayanch ko'rsatkichlari asosida operatsion strategiyani amalga oshirish
5. Yangi konsepsiyasining realizatsiya jarayoni
6. Operatsion-qiyamat tahlilidan foydalangan holda tovar va xizmatlarni ishlab chiqarish va loyihalashtirish
7. Sifatni boshqarish va benchmarking
8. Faoliyat takomillashuvi modeli.
9. Prognozlashtirish va rejalashtirish
10. Qiyamat yaratish zanjirini boshqarish
11. Operatsion menejmentda jarayonlarni boshqarish
12. Biznes-jarayonlar reinjiniroingi bosqichlarini tahlil qilish
13. Jarayonni tasvirlash
14. Modellashtirish tamoyillari
15. Jarayonlar xaritasini yaratish.

Amaliy mashg'ulotlar multimediya qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Laboratoriya mashg'ulotlari o'quv rejada rejalashtirilmagan

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Ishlab chiqarish faoliyati operatsion menejment obykti sifatida
 2. Ishlab chiqarish faoliyati operatsion menejment
 3. Operatsiyalarni boshqarish moxiyati
 4. Operatsiyalar tadqiqotlarni o'tkazish va matematik modellar
 5. Resurslardan foydalanishda resurs ta'minoti menejmenti
 6. Ishlab chiqarishni operativ boshqarish.
 7. Mahsulot chiqarishni rejalashtirish boshqarishni tashkil etish.
 8. Zaxiralarni boshqarish.
 9. Avtomatlashgan loyixalashtirish va ishlab chiqaripshi boshqarishning avtomatlashgan tizmi (ICHBAT).
 10. Operatsiyaning matematik modeli; tasvirlangan xodisaning mohiyati; samaradorligining maqsad funksiyasi.
 11. Operatsiyani o'rganishda masalaning umumiy operatsiyalarni tadqiq qilish masalasi modelining metodologiyasi; maqsad funksiyaning ularning o'zgaruvchan omillari (yechim elementlari); optimallashtirish masalalari.
 12. Geometrik usullarni moxiyati. Nuqtalarning kavarik to'plami.
 13. Operatsion menejmentda o'yin nazariyasining unsurlari.
 14. Operatsiyalarni boshqarishda tarmoqli grafikva to'rtli rejalashtirish.
 15. Tarmoqli rejalashtirish va boshqarish tarmoqlarining vazifasi
 16. Zaxiralarni boshqarishda operatsiyalar menejmenti va ularning tarmoqli modellari.
 17. Operatsiyalarni boshqarishda innovatsiyadan foydalanish va uning samaradorligi.
 18. Operatsion menejmentning xorijiy tajribasi
- Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan mustaqil ishlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

3.

VI. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalari **Talaba bilishi kerak:**

	<p>- ishlab chiqarish jarayonini tashkil etish va uning sifatini ta'minlash borasidagi ilg'or xorijiy tajribalar, boshqaruvga zamonaviy yondashuvlar, tejamkorlik, reinjiniring, 5 R, AVS tahlil, Balanced Scorecard, TQM, RPM, LT tizimi bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalarni qo'llashning metodik shart-sharoitlari haqida tasavvurga ega bo'lishi;</p> <p>- korxonada faoliyatini tahlil qilil, marketing tadqiqotlari o'tkazish, modellashtirish, strategik, taktik va operatsion qarorlar qabul qilish, benchmarking asosida operatsionstrategiya ishlab chiqish, korxonada faoliyatini baholash hamda samaradorlik mezon ko'rsatkichlarini ishlab chiqish va va uni amaliyotda qo'llashni bilishi va ulardan foydalana olishi;</p> <p>- ishlab chiqarish korxonalarida ilmiy asoslangan tadqiqotlar asosida ishlab chiqarish xarajatlarini minimallashtirishga, yangi mahsulotlarni loyihalashtirishda ishlab chiqarish korxonalarida innovatsion faoliyatni tashkil etish, zamonaviy operatsion menejment uslublaridan foydalanibkorxonalar faoliyatini tahlil qilish, korxonalariga operatsion strategiya ishlab chiqish, ulardan foydalana olishi va amaliyotda qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</p> <p>- nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, chuqur bilimga va tasavvurga ega bo'lishini, ishlab chiqarish tizimida operatsiyalar va jaorayonlarni samarali boshqara olishi, mahsulot raqobatbardoshligi va standartlarni tadbiiq eta bilishi hamda ular asosida xulosalar chiqarish malakasiga ega bo'lishi kerak.</p>
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari; • interfoal keys-stadilar; • kichik guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • jamoa bo'lib ishlash; • vedio materiyallar tayyorlash; • individual ishlash.
5.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarini to'liq o'zlashtirish, fan yuzasidan mustaqil fikrlay olish, mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish, nazorat turlari bo' yicha berilgan topshiriqlarni o'z vaqtida topshirish.</p>

6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Umarxodjayeva M.G. Operatsion menejment. Darslik. - T.: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati" nashriyoti, 2014. -370 b 2. Pardayev O. Menejment. Darslik. - T.: Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi. 2022. -351 b. 3. Umarxodjayeva M.G. Operatsion menejment. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2010. -350 b 4. Yo'ldoshev N.Q., G.E. Zaxidov. Menejment nazariyasi. Darslik. -T.: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati" nashriyoti, 2018. -394 b. 5. Yo'ldoshev N.Q., Yusupova D.T. Sifat menejmenti. O'quv qo'llanma. TDIU - 2019, 277 b 6. Operations_Management_2022_Nigel_Slack_Alistair_Brandon_Jones_Ni cola <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan "2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida". www.lex.uz. 8. A. Alimov, E. Maxmudov, N. Xaydarov. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. Darslik. – T.: "Zilol buloq nashriyoti" 2020, 432 b. 9. Isakov M.YU, Ro'ziyeva D.I. Korxonani rivojlantirish strategiyasi. O'quv qo'llanma. – T.: TDIU, 2019, 401 b. 10. Перевод с агл. Фереди́на М.А., Ива́нова Л. Операционный менеджмент. Учебное пособие. Новосибирск. -2007 г. 206 с. <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. www.gov.uz- O'zbekiston Respublikasi xukumat portali. 12. www.lex.uz– O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 13. www.ceeo.uz- O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi huzuridagi Samarali iqtisodiy siyosat markazi rasmiy sayti. 14. https://www.manchester.ac.uk/study/undergraduate/courses/2026/03519/bsc-management/
7.	Fanning o'quv dasturi Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat institut Kengashining 2025 yil " <u>27</u> " <u>08</u> dagi " <u>1</u> "-sonli bayonnomasi bilan maqullangan.
8.	<p style="text-align: center;">Fan/modul uchun mas'ul:</p> <p>Saidmuradova T.S. - TTYSI "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasida katta o'qituvchisi.</p>
9.	<p style="text-align: center;">Taqrizchilar:</p> <p>Z.O. Fayziyev - TTYSI "Buxgalteriya hisobi va marketing" kafedrasida dotsenti, i.f.n.</p> <p>M.R. Xudoykulov - TTYSI "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasida</p>

	dotsenti, PhD
--	---------------

Mazkur o'quv dasturi dunyoning e'tirof etilgan xalqaro QS va THE reytinglarida nufuzli TOP-300 talikka kirgan quyidagi oliy ta'lim tashkilotlarining ta'lim dasturlari asosida ishlab chiqilgan.

№	OTM nomi	QS	THE	Havolalar	Sillabusdagi mavzu nomi	Chet el universiteti Sillabuslaridagi mavzular
1	The University Manchester	35		https://www.manchester.ac.uk/	2- mavzu to'liq olingan	Operations strategy
1	The University Manchester	35		https://www.manchester.ac.uk/	4- mavzu to'liq olingan	Managing product and service innovation
2	The University Manchester	35		https://www.manchester.ac.uk/	14- mavzu to'liq olingan	Designing the operation